

Актуальні проблеми відтворення інституційних елементів соціально-економічної системи

Розглядаються питання дослідження процесів відтворення інституційних секторів національної економіки відповідно концепції системи національних рахунків. Антикризову соціально-економічну політику запропоновано здійснювати на основі ієрархічної бюджетної системи національної економіки.

***Ключові слова:** система національних рахунків, інституційні сектори, економічний кругообіг, процеси відтворення, балансуючі статті.*

The problems of research of a reproduction process of institutional sectors of the national economy according to conception of the system of national accounts are considered. The antirecessionary social-economic policy proposed to execute on base of the hierarchic budgetary systems of national economy.

***Key words:** system of national accounts, institutional sectors, economic turnover, reproduction process, balancing items.*

Вступ. Системне дослідження та регулювання процесів відтворення соціально-економічних систем стає особливо актуальним в умовах фінансово-економічної кризи та вироблення шляхів її подолання. Система макроекономічної статистики побудована на основі міжнародних статистичних та фінансових класифікації забезпечує комплексний моніторинг процесів відтворення інституційних елементів соціально-економічної системи, дозволяє вивчати умови внутрішньої і зовнішньоекономічної рівноваги, визначати

найбільш важливі фактори негативного впливу на процеси відтворення тощо.

Система національних рахунків (СНР) як універсальний інструмент опису процесів соціально-економічного кругообігу [1] слугує водночас економіко-статистичною моделлю соціально-економічної системи і моделлю підтримки макроекономічних пропорцій та загальногосподарської рівноваги. Це дозволяє використовувати її для вивчення відтворювальних процесів в минулому і планування на майбутнє, охоплюючи всі аспекти відтворення соціально-економічної системи – інституційні, включаючи деталізацію в розрізі інституційної структури, галузеві (за видами економічної діяльності), регіональні, за етапами відтворення, зовнішньоекономічні аспекти рівноваги тощо. Цінність такого інструменту у можливості виявлення ознак майбутньої кризи та її упередженні, в ідентифікації особливостей кризи та можливості підтримки запланованих середньострокових макропропорцій розвитку.

Аналіз останніх досліджень. Інструментарій національних рахунків постійно удосконалюється та розширює сфери статистичного обстеження процесів соціально-економічного відтворення національної економіки [2]. Так СНР 2008 року дозволяє розширено вивчати процеси відтворення фінансового сектору та кризові явища в секторі [3].

Вітчизняна наукова література як і російська представлена рядом навчальних книг з національного рахівництва [4-7], монографій присвяченим окремим аспектам використання СНР як інструменту економіко-статистичних досліджень [8-11]. Актуальним напрямом використання СНР стає стратегічне планування процесів відтворення в рамках концепції національного рахівництва [12]. Відновлення економіки Франції в 50-60ті роки на основі дієвого державного регулювання ґрунтувалося на

індикативному плануванні із застосуванням моделей, побудованих відповідно концепції національних рахунків [13].

Вітчизняна статистика в частині національного рахівництва динамічно розвивається, удосконалюється методологічне і інформаційне забезпечення, що дозволяє більш детально і досконаліше проводити економіко-статистичні дослідження [14], здійснювати комплексне обстеження окремих аспектів відтворення охорони здоров'я [15] тощо.

Невирішені проблеми. Фінансова криза, поширюючись на всі ланки національної соціально-економічної системи, порушує як бюджетно-фінансову рівновагу суб'єктів господарювання так і загальногосподарську рівновагу в цілому. Розбалансованість соціально-економічної системи спричинена внутрішніми і зовнішніми факторами, формує усталені диспропорції, підриваючи тим самим засади сталого розвитку та створюючи основу для перманентного продовження кризи.

Причинно-наслідковий характер відтворення соціально-економічних систем потребує інституційного підходу до аналізу і моделювання процесів відтворення. Правильне встановлення вихідних інституційних причин появи та розвитку кризи дозволяє зробити необхідні висновки та скорегувати економічну політику. І навпаки, відсутність розуміння соціально-економічної взаємозалежності може призводити до подовження помилкової соціально-економічної політики [16].

Подолання фінансової кризи потребує розробки програми соціально-економічної трансформації та низки взаємоузгоджених організаційних заходів, спрямованих на відновлення довіри, нормалізацію відтворювальних процесів в національній економіці, підтримку оптимальної пропорційності і росту. Сценарне моделювання можливих

варіантів соціально-економічного реформування можливе лише на основі відповідного інструментарію, що описує відтворення національної економіки та її інституційних секторів, дозволяє здійснювати моделювання процесів подолання внутрішньої і зовнішньої заборгованості.

Мета. Розглянемо інституційну структуру національної економіки та систему соціально-економічної кооперації на її основі. Виділимо основні завдання підтримки загальногосподарської рівноваги, актуальні завдання бюджетно-фінансової рівноваги, пов'язані із визначенням кризових явищ та забезпеченням стійкості соціально-економічних систем. Розглянемо систему рахунків відтворення інституційних секторів, проаналізуємо окремі проблеми кругообігу та міжбюджетної кооперації.

Основний матеріал. Методологія національного рахівництва дозволяє здійснювати багатоаспектний моніторинг національної економіки, що охоплює інституційні сектори різного рівня, види економічної діяльності, регіони, етапи соціально-економічного відтворення тощо. Економіко-статистичні дані підготовлені за етапами соціально-економічного відтворення відображають якісні зміни, що відбуваються в різних інституційних секторах національної економіки. Проте така форма подання макроекономічної бюджетно-фінансової статистики неприйнятна для формування антикризової макроекономічної стратегії, яка потребує розгляду національної економіки як єдиного соціально-економічного об'єкту, що має систему цілей та проектує їх досягнення в найближчій перспективі.

Річний зріз макроекономічних даних в національних рахунків може бути поданий як національний бюджет, що характеризується системою доходів і витрат, якісними показниками відтворення на етапах соціально-економічного

кругообігу, різними аспектами внутрішньогосподарської та зовнішньоекономічної рівноваги. Багатоплановість національного бюджету проявляється в матричній формі його подання, яка характеризує а) особливості суспільного відтворення (звідси інша його назва «матриця соціальних рахунків»), б) всю систему фінансових і прирівняних до них потоків (звідси назва «матриця фінансових потоків»).

Використання інструментів планування процесів соціально-економічного відтворення доцільне лише у разі встановлення *загальнонаціональних об'єднуючих цілей розвитку і співпраці*. На цьому особливо необхідно наголосити, оскільки це необхідна умова політичної і соціальної стабільності, суспільного порозуміння заради майбутнього.

Видатний іспанський мислитель ХХ століття Хосе Ортега-і-Гасет розглядає державу, її творення як суспільну мету і основу соціальної співпраці. «Держава – це передусім план дії, програма співпраці. Вона закликає людей, щоб вони спільно робили щось. Держава – кровне споріднення, не мовна і не територіальна єдність, ані навіть сусідство осідків. Вона не є чимсь матеріальним, нерухомим, даним і обмеженим. Вона – чистий динамізм, воля робити щось спільно, і завдяки тому державна ідея не обмежена ніякими фізичними кордонами. <...> Коли завмирає це прагнення до дальшої мети, держава автоматично підупадає, і дана єдність, пібито засповапа на матеріальній базі расі, мові, природних кордонах – нічого не помагає...»[17, с.120]. Таким чином, спорідненість на основі спільних цінностей і спільної мети складають основу для гармонійного розвитку спільноти, її якісного удосконалення.

Умови соціальної співпраці надзвичайно важливі і для ефективного відтворення як національної соціально-економічної системи, так і інших за розміром соціальних

систем. Застосування сучасних методів і моделей корпоративного управління включає як формування системи стратегічних цілей корпоративного розвитку так і активізацію людського фактору на основі гармонізації соціального партнерства, слідування «філософії доходності» [18, с.8]. Впровадження сучасних систем управлінського обліку, комплексне удосконалення системи управління підприємством тощо по суті є безперервним соціальним інноваційним процесом, що постійно потребує перегляду та гармонізації системи соціальних цінностей, соціальної взаємодії і відповідальності. Без такої переоцінки впровадження новітніх методів управління неможливе.

В основі динамічного подальшого розвитку багатьох суспільств, країн ставали соціальні об'єднуючі новації. Основою для подолання наслідків Великої депресії та відновлення економіки США став новий курс Т.Рузвельта – нова соціальна політика спрямована на забезпечення «соціальної справедливості і зростання добробуту» [19, с.56]. В основу концепції соціального порядку повоєнної Німеччини були покладені нагальні вимоги соціальної надійності та соціальної справедливості [20, с.51]. Спільні цінності і спільні суспільні цілі стали основою для створення Європейського Союзу як соціальної спільноти нового типу. Сучасна світова фінансова криза об'єднує європейські країни в питаннях підтримки стабільності євровалюти, створення стабілізаційний резервів на випадок кредитування бюджетних дефіцитів країн-членів, скоординованого подолання негативних наслідків кризи тощо.

Подолання сучасної фінансової кризи потребує удосконалення соціальної кооперації як на всіх рівнях соціальної організації суспільства так і міждержавних спільнот, що мають єдину грошову одиницю, спільні ринки, спільні органи міждержавного управління. Головним

проявом кризи стає виникнення та ланцюгове поширення неплатоспроможності в різних секторах економіки, зростання внутрішньої і зовнішньої заборгованості, і як наслідок ускладнення економічного кругообігу, відволікання значних фінансових ресурсів не на інвестиційні потреби, а на подолання заборгованості. Фінансово-економічні кризи мають своїх передвісників, що проявляються в диспропорційності відтворення: зовнішньоекономічна розбалансованість, як правило, стає причиною нестабільності і знецінення національної валюти; надмірне банківське кредитування без належної підтримки якісної структури активів стає причиною неплатоспроможності; зростаючий дефіцит державного бюджету є свідченням непродуманої бюджетно-фінансової політики, що потребуватиме залучення фінансових ресурсів на його покриття в умовах зростаючої недовіри і відповідно вартості залучуваних ресурсів тощо. Фінансова криза проявляється як криза неплатоспроможності, що охоплює всю бюджетно-фінансову сферу та унеможливорює нормальне відтворення.

Особливість соціально-економічного відтворення, процесів кругообігу – саме у здатності їх до самовідтворення як економічного зростання так і економічного спаду. Економічне зростання світової економіки сприяє економічному росту в окремій країні; і навпаки бюджетно-фінансові проблеми окремого сектору генерують пермапентний прояв кризи в інших секторах, на різних етапах кругообігу. Тому важливим завданням державного регулювання стає підтримка пропорційності, віднаходження ознак можливої кризи та проведення відповідних заходів щодо її упередження, якісне поліпшення внутрішньонаціональної соціально-економічної кооперації, спрямованої на формування здорової основи подальшого економічного росту.

Сьогодні багато країн і Європейський Союз як спільнота перебувають на зломі. Бюджетний дефіцит Греції в 2009 році на рівні 13,6% від ВВП та непомірне зростання зовнішньої заборгованості стало джерелом нестабільності європейської валюти, основою для невтішних прогнозів щодо можливого подовження кризи в інших економічно слабких країнах таких як Португалія, Іспанія, Італія. Тому надзвичайно актуальним стає серйозне удосконалення методів управління економікою як окремої країни так і співдружності країн, зменшення відмінностей в рівні економічного розвитку, дотримання певних соціально-економічних стандартів, що складають основу сталого розвитку.

Багаторічний досвід бюджетного планування в Німеччині ґрунтувався на основі принципів сталого розвитку, що були закладені в 109ст. Конституції, в Законі про сприяння стабільності та росту економіки [21, с.94], які щодо ведення бюджетного господарства 1) визначали самостійність і незалежність федерації і земель у відношенні один до одного 2) ставили за вимогу дотримання загальногосподарської рівноваги 3) зобов'язували здійснювати середньострокове фінансове планування на основі прогнозованої кон'юнктури розвитку економіки. Пізніше ці принципи були покладені в основу Пакту про стабільність у Європі, який забезпечував стабільність євро як грошової одиниці, накладав жорсткі обмеження на розміри бюджетного дефіциту країн співдружності. Саме приховування Грецією дійсних розмірів бюджетного дефіциту в 2001 році дозволило вступити їй до Європейського Союзу [22], подолавши встановлені обмеження для країн-учасниць.

Національну економіку в цілому і її окремі утворення слід розглядати як цілісну і взаємоузгоджену бюджетно-

---

фінансову систему. Методологія національного рахівництва і система міжнародних класифікацій інституційних секторів дозволяє розглядати національну економіку як ієрархічну бюджетну систему (табл.1).

Деталізація бюджетно-фінансової системи саме в інституційному розрізі дозволяє більш повно здійснювати аналіз процесів відтворення суб'єктів економічного процесу згідно їх основного функціонального призначення.

Сектор підприємств, який складається із не фінансових та фінансових корпорацій, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, забезпечує виробництво товарів і послуг і таким чином формування доходу в соціально-економічній системі. Кожен із інституційних секторів сектору підприємств має свої особливості і складається із інституційних під секторів нижчого рівня, що дозволяє більш детальніше відстежувати процеси їх відтворення, бюджетно-фінансову рівновагу, процеси заощадження тощо. В секторі домашніх господарств відбувається розподіл доходу (на споживчу та заощаджувану частки) і використання наявного доходу. Сектор загальнодержавного управління (СЗДУ) надає неринкові послуги для колективного споживання, здійснює перерозподіл національного доходу і багатства.

Підтримка бюджетно-фінансової рівноваги секторів визначає загальногосподарську рівновагу в цілому. Так дефіцит бюджету СЗДУ має бути контрольованим і не перевищувати обумовленого рівня. Для України МВФ визначив його на рівні 4% від ВВП, хоч протягом 2009 року цю вимогу дещо послабив. Контроль бюджетного дефіциту СЗДУ здійснюється в рамках СНР.

Таблиця 1

Ієрархічна структура національної бюджетно-фінансової системи України.

I рівень	<i>II рівень</i>	<i>III рівень</i>
Національний бюджет (S.1)	Не фінансові корпорації (S.11)	Державні не фінансові корпорації
		Приватні не фінансові корпорації
		Не фінансові корпорації під іноземним контролем
	Фінансові корпорації (S.12)	Національний банк України
		Інші депозитні корпорації
		Інші фінансові посередники, крім страхових корпорацій та недержавних пенсійних фондів
		Допоміжні фінансові корпорації
		Страхові корпорації та недержавні пенсійні фонди
	Домашні господарства (S.13)	Роботодавці
		Самостійно зайняті працівники
		Наймані працівники
		Одержувачі доходу від власності та трансфертів
	Сектор загального державного управління (S.14)	Центральні органи державного управління
		Регіональні та місцеві органи державного управління
		Фонди соціального страхування
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства (S.15)	<i>класифікація відсутня</i>	

Фонди соціального страхування (ФСС) в системі економічного кругообігу посідають проміжну ланку, концентруючи з однієї сторони внески на соціальне страхування від інших секторів та здійснюючи з іншої сторони соціальні виплати. В умовах економічного спаду в секторі ФСС формується зростаючий бюджетний дефіцит,

щодо скорочення якого уряди країн вдаються до ряду непопулярних заходів (зменшення пенсій на 10% в Литві, реформування системи пенсійного забезпечення, поступове збільшення пенсійного віку тощо). Подібна між інституційна взаємозалежність в соціально-економічних системах простежується повсюдно.

В рамках національної бюджетної системи проводиться системний аналіз процесів відтворення за етапами економічного кругообігу, оцінка якого здійснюється на основі відповідної системи доходів – від ВВП до Чистого запозичення, чистого кредитування (схема 1).

Метою соціально-економічної відтворення стає забезпечення реального росту ВВП, що в свою чергу можливо завдяки обмеженню інфляції та підтримки деякої оптимальної структури валових і чистих доходів, що сприяють економічному зростанню. Оптимальна структура доходів може бути сформована лише завдяки жорсткій бюджетно-фінансовій політиці в інституційних секторах, що спрямована на зменшення споживання та збільшення заощаджень і відповідно інвестиційних витрат з найбільшим мультиплікативним ефектом.

Заощадження в інституційних секторах і таким чином національної економіки створюють той фінансовий ресурс, що задовольняє інвестиційні потреби національної економіки. І навпаки, низький рівень заощаджень вказує на неправильну соціально-економічну стратегію, що обмежує та підриває здорову основу економічного росту – не дозволяє задовольняти власні інвестиційні потреби власними ресурсами. Зовнішні інвестиції слід розглядати лише як додаткові, допоміжні, супутні, а кредити МВФ, інших міжнародних організацій слугують позитивним сигналом для зовнішніх інвесторів.

Інституційні сектори та етапи їх відтворення.

<i>Інституційні сектори</i>	<i>Етапи відтворення</i>	<i>Якісні показники оцінювання Сектор S.1</i>	<i>Сектори S.11 – S.15</i>
Національна економіка (S.1)	0. Попит та пропозиція товарів і послуг	ВВП за категоріями витрат	–
	1. Рахунок Виробництва	ВВП за виробничим методом	ВДВ за виробничим методом
Нефінансові корпорації (S.11)	2. Рахунок утворення доходу	ВВП за категоріями доходу, Валовий прибуток, змішаний дохід	ВДВ за категоріями доходу, Валовий прибуток, змішаний дохід
	3. Рахунок розподілу первинного доходу	Валовий національний дохід	Валове сальдо первинних доходів
Фінансові корпорації (S.12)	4. Рахунок розподілу вторинного доходу	Валовий наявний дохід	Валовий наявний дохід
	5. Рахунок використання наявного доходу	Валове заощадження	Валове заощадження
Сектор загального державного управління (S.13)	6. Рахунок капіталу	Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)	
	7. Фінансовий рахунок	Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)	
Домашні господарства (S.14)			
Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства (S.15)			
	0. Зовнішній рахунок товарів і послуг	Зовнішнє сальдо товарів і послуг	

Збірник наукових праць МННЦ ІТiС

Сектор Іншого світу (S.2)	1. Зовнішній поточний рахунок	Поточне зовнішнє сальдо
	2. Зовнішній рахунок капіталу	Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)
	3. Фінансовий рахунок	Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)

При дослідженні структурних елементів економіки слід виділити кілька можливих підходів щодо аналізу:

1. Аналіз на основі лише зовнішнього рахунку (сектор Іншого світу) дозволяє виявити динаміку та якісні характеристики зовнішньоекономічної рівноваги за різними параметрами;

2. Аналіз на основі інституційного сектору внутрішньої економіки (сектор Національна економіка) дозволяє визначити якісні характеристики його відтворення як єдиного цілісного об'єкту на всіх етапах кругообігу – від сукупного попиту і сукупної пропозиції до процесів капіталоутворення і визначення сектору як кредитора або позичальника. Позитивною ознакою процесів відтворення стає досягнення і підтримка такого рівня заощаджень, що забезпечує розширене відтворення соціально-економічної системи. Стан і динаміка розвитку сектору внутрішньої економіки цілком визначає систему зовнішньоекономічних зв'язків, якісних характеристик рівноваги. Рахунки капіталу та фінансові рахунки секторів внутрішньої економіки та іншого світу мають єдиний балансуєчий показник, що дозволяє проводити багато аспектний аналіз зовнішньоекономічної заборгованості.

3. Аналіз на основі системи інституційних рахунків внутрішньої економіки дозволяє вивчати бюджетно-фінансову діяльність секторів та відповідні якісні характеристики їх відтворення, особливості міжбюджетних зв'язків тощо. Позитивною ознакою взаємодії секторів стає формування та підтримка внутрішньої кооперації, що

забезпечує зростання заощаджень та покриття за їх рахунок інвестиційних потреб. Крім того, забезпечення сталих темпів розвитку можливе лише на основі жорсткої бюджетно-фінансової стратегії розвитку секторів, збалансованого і пропорційного розширення їх діяльності, формування соціальної довіри і співпраці з метою досягнення високих життєвих стандартів в суспільстві.

Реалізація вище запропонованих підходів можлива на основі побудови матричних бюджетів, в рамках яких здійснюється системна підтримка соціально-економічних характеристик відтворення як національної економіки в цілому так і в інституційному розрізі.

Висновки. Виникнення і поширення кризових явищ характеризується системою причино-наслідкових соціально-економічних зв'язків і процесів, які значною мірою залежать від соціально-економічної культури і суспільних цінностей.

Відновлення довіри, нормалізація процесів відтворення та кругообігу в соціально-економічних системах потребує нової соціальної політики і системи соціально-економічної кооперації, встановлення загально національних цілей і пріоритетів та забезпечення їх досягнення.

Дослідження та підтримка процесів відтворення має охоплювати інституційні аспекти відтворення і в розрізі етапів кругообігу. Аналіз та підтримку процесів соціально-економічного відтворення слід здійснювати як для єдиного сектору внутрішньої економіки, так і для інституційних секторів внутрішньої економіки як єдиного соціально-економічного утворення.

Подолання фінансової кризи вимагає урівноваженої бюджетно-фінансової стратегії у всіх інституційних секторах, спрямованої на забезпечення пропорційного та збалансованого зростання, зростаючих обсягів заощаджень та внутрішнього кредитування, необхідного рівня

платоспроможності національної бюджетно-фінансової системи.

Література:

1. System of National Accounts 1993. United Nations. – New York: UN, 1993, 711p. (ST/ESA/STAT/SER.F/2/REV.4).
2. System of National Accounts 2008. United Nations. – New York: UN, 2009, 722p. (ST/ESA/STAT/SER.F/2/REV.5).
3. Харрисон Э. СНС 2008 года и финансовый кризис /СНС: Новости и комментарии Выпуск 29, ноябрь 2009. (<http://www.imf.org/external/pubs/ft/sna/rus/nn29-ru.pdf>).
4. Моторин Р. М. Система національних рахунків: Навч. посібник. / Р.М.Моторин, Т.М.Моторина. К.: КНЕУ, 2001. 336с.
5. Тітьонко О. М. Система макроекономічного рахівництва : Навч. Посібник / О.М.Тітьонко. – К.: КНЕУ, 2002. – 188с.
6. Национальное счетоводство: Учебник. – 2-е изд. / Под ред. Б.И. Башкатова. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 608с.
7. Рябушкин Б.Т. Национальные счета и экономические балансы: Практикум: Учебное пособие. / Б.Т.Рябушкин. – 2-ое изд. переработанное и доп. М.: Финансы и статистика, 2002. – 256с.
8. Пономаренко А.Н. Ретроспективные национальные счета России: 1961-1990: Монография / А.Н.Пономаренко. – М.: Финансы и статистика, 2002. –256с.
9. Косарев А.Е. Прогнозирование на основе национальных счетов и платежного баланса: развитие методов : Монография / А.Е.Косарев. – М.: ИИЦ «Статистика России», 2005. – 144с.
10. Симонова М.Д. Система национальных счетов. Счет производства: Учебное пособие / М.Д.Симонова. – М.: ИИЦ “Статистика России”, 2007. – 232с.
11. Михеева Н.Н. Макроэкономический анализ на основе региональных счетов: Монография / Н.Н.Михеева. Владивосток: Дальнаука, 1998. – 176с.
12. Осауленко О.Г. Національна статистична система: стратегічне планування, методологія та організація : Монографія / О.Г. Осауленко. – К. : [Інформ.-аналіт. агенство], 2008. – 413с.
13. Методы программирования в пятом плане развития экономики Франции // Макроэкономические модели планирования и прогнозирования. [Сб.работ] Пер. с англ. и фран. М.: Статистика, 1970. – 471с.

14. Про затвердження Програми розвитку системи національних рахунків на період до 2010 року. / Постанова КМУ №475 від 7 квітня 2003 року. (<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=475-2003-%EF>).
15. Національні рахунки охорони здоров'я (НРОЗ) України у 2008 році / [відп. за випуск І.Калачова]. – К.: Державний комітет статистики України, 2010. – 110с. (Статистичний бюлетень).
16. Бальцерович Л. Випробування кризою / «Економічна правда», 17 березня 2010 року. (<http://www.epravda.com.ua/columns/4ba0e81e05a82/>).
17. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. / Х.Ортега-і-Гасет. Переклад з іспанської. К.: Основи, 1994. – 420с.
18. Контроллинг в бизнесе. Методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А.М.Карминский, Н.И.Оленев, А.Г.Примақ, С.Г.Фалько. – 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 256с.
19. Рузвельт Ф. Беседы у камина / Ф.Рузвельт. – М.:ИТРК, 2003. – 408с.
20. Ойкен В. Основные принципы экономической политики. / В.Ойкен. – М.: «Прогресс», 1995. – 496с.
21. Ламперт Х. Социальная рыночная экономика. Германский путь. / Х.Ламперт – М.: «Дело ЛТД», 1994. – 224с.
22. Греція багато років приховувала свої борги перед партнерами по еврозоні / «Німецька Хвиля», 14 лютого 2010 року. (<http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5247450,00.html?maca=ukr-rss-ukmet-ukr-all-3816-xml>).

УДК 62.507:338

І.С. Сакунова

Імітаційні схеми дослідження інтеграційних економічних процесів

Розглядаються теоретичні та методологічні аспекти імітації логістичних процесів за допомогою агрегатно-автоматної схеми. Наведено приклад побудови конкретної логістичної моделі.

***Ключові слова:** : імовірнісні автомати, кусково-лінійні агрегати, логістичні системи.*